

Dk-bib – danske varianter af $\text{BIB}\text{T}\text{E}\text{X}$ s standardstilarter

Arne Jørgensen*

17. maj 2006

Abstract in English

Dk-bib is a translation of the four standard $\text{BIB}\text{T}\text{E}\text{X}$ style files (abbrv, alpha, plain and unsrt) and the apalike style file into Danish. The files have been extended with `URL`, `ISBN`, `ISSN`, `annotate` and `printing` fields which can be enabled through a $\text{L}\text{A}\text{T}\text{E}\text{X}$ style file.

Dk-bib also comes with a couple of Danish sorting order files for $\text{BIB}\text{T}\text{E}\text{X}8$. This manual is in Danish.

1. Introduktion

Dk-bib er en oversættelse til dansk af de fire $\text{BIB}\text{T}\text{E}\text{X}$ -standardstilarter (abbrv, alpha, plain, unsrt), samt apalike-stilarthen.

Stilarterne er udvidet med `URL-`, `ISBN-`, `ISSN-`, `printing-` (oplag) og `annotate-` felter der kan slås til ved hjælp af den medfølgende $\text{L}\text{A}\text{T}\text{E}\text{X}$ -pakke.

Sammen med dk-bib leveres også en række danske sorteringsdefinitioner til $\text{BIB}\text{T}\text{E}\text{X}8$. Har du brug for en generel introduktion til $\text{BIB}\text{T}\text{E}\text{X}$ kan kapitel 12 og 13 i [1] anbefales.

2. Simpel brug

I sin simpleste form anvendes de ved blot at skrive

```
\bibliographystyle{dk-plain}
```

i stedet for

```
\bibliographystyle{plain}
```

i $\text{L}\text{A}\text{T}\text{E}\text{X}$ -dokumentet.

Dette bevirker at der blandt andet skrives *og* mellem forfatternavne i stedet for det engelske *and* og at der skrives for eksempel 2. *udgave* i stedet for *second edition*.

*arne.jorgensen@tug.dk

2.1. Apalike-stilarten

Ønsker du at bruge oversættelsen af apalike-stilarten skal du forkorte en smule og blot skrive

```
\bibliographystyle{dk-apali}
```

Apalike.bst har brug for en anden udgave af L^AT_EX's \cite-kommando end den der som standard er defineret. Vi er derfor nødt til at fortælle L^AT_EX at vi bruger apalike.

Det kan du gøre ved at tilføje følgende i præamblen:

```
\usepackage[apalike]{dk-bib}
```

3. ISBN-, ISSN- og URL-felter

Hvis BibT_EX-databasen indeholder ISBN-, ISSN- eller URL-felter og du ønsker at have disse med i din litteraturliste kan du gøre brug af L^AT_EX-pakken dk-bib.

I præamblen af dit L^AT_EX-dokument tilføjer du

```
\usepackage[isbn,issn,url]{dk-bib}
```

Hvis du er utilfreds med måden disse felter bliver sat på er det muligt at definere din egen måde. Det gør du ved i præamblen at definere en eller flere af kommandoerne \dkbibisbn, \dkbibissn og \dkbiburl. De skal alle tage ét argument, henholdsvis ISBN-nummeret, ISSN-nummeret og URL'en.

Følgende eksempel sætter ordet ISBN med kapitæler og gør ISBN-nummeret til et link (ved hjælp af hyperref-pakken):

```
\newcommand{\dkbibisbn}[1]{%  
  \textsc{isbn} \href{http://isbn.nu/#1}{#1}}
```

4. „Printing“-feltet til oplagsnumre

Ønsker du at medtage hvilket oplag af en publikation du referer eller henviser til kan du gøre brug af printing-feltet. I .bib-filen tilføjes for eksempel nedenstående ved en publikation:

```
printing = {1},
```

Af hensyn til bagudkompatibiliteten medtages dette dog ikke i litteraturlisten før det aktiveres ved at tilføje printing som tilvalg til dk-bib-pakken:

```
\usepackage[printing]{dk-bib}
```

Bemærk at de danske BibT_EX-stilarter er de eneste der benytter printing-feltet og at der tilsyneladende ikke er andre BibT_EX-stilarter der medtager oplagsinformation. Deler du dine .bib-filer med andre L^AT_EX-brugere kan du derfor ikke umiddelbart forvente at de vil kunne gøre brug af oplagsnummeret i dine .bib-filer eller at du har glæde af oplagsnumre i deres.

5. Ordenstal i „edition“- og „printing“-felterne

Hvis du udveksler BibTeX-databasefiler (.bib-filer) med andre L^AT_EX-brugere vil du måske bemærke at der er tradition for at skrive udgavenummeret med ord og på engelsk, for eksempel

```
edition = {second},
```

De danske BibTeX-stilarter oversætter disse (op til tyvende udgave) til 2. *udgave*. På samme vis oversættes oplagsnummeret.

Ønsker du at der i din danske litteraturliste i stedet for for eksempel 2. *udgave* står *anden udgave* kan du bruge L^AT_EX-pakken dk-bib således:

```
\usepackage[ordinals2word]{dk-bib}
```

Bemærk at udgave og oplag bliver omskrevet uanset om der i BibTeX-databasen står *second* som ovenfor eller for eksempel

```
edition = {2},
```

Som udgangspunkt omskrives i dette tilfælde alle udgave- og oplagsnumre op til og med *tyvende*, men du kan selv sætte en *lavere* grænse med

```
\usepackage[ordinals2word,ordinaldepth=10]{dk-bib}
```

6. „Annote“-feltet til kommentarer

Blandt BibTeX's „standardfelter“ finder vi *annote*-feltet der kan bruges til at fremstille en kommenteret litteraturliste.

Ønsker du at få disse kommentarer med i din litteraturliste bruges *annote*-tilvalget til dk-bib-pakken:

```
\usepackage[annote]{dk-bib}
```

Kommentarerne bliver sat i en typografi der minder om dem der anvendes af BibTeX-stilarterne *annotate* og *annotation*.

Du kan bestemme en anden typografi ved at definere kommandoen `\dkbibannote` i præambelen. Kommandoen skal tage to argumenter; nøglen i BibTeX-databasen og selve kommentaren, for eksempel

```
\newcommand{\dkbibannote}[2]{\textbf{#1:} #2}
```

<i>Sorteringsdefinition</i>	<i>Tilvalg til inputenc-pakken</i>
88591-dk	latin1, latin9, ansinew, cp1252
cp850-dk	cp850
mac-dk	applemac
utf8-dk (eksperimentiel!)	utf8, utf8x

Tabel 1: Sorteringsdefinitioner til BibTeX8 og de tilsvarende tilvalg til inputenc-pakken.

7. „Specialeafhandling“ og „Ph.d.-afhandling“

De danske BibTeX-stilarter oversætter felterne *Master's thesis* og *PhD thesis* til henholdsvis *Specialeafhandling* og *Ph.d.-afhandling*.

Nogle uddannelsesinstitutioner bruger ikke begrebet *specialeafhandling*, men for eksempel *hovedopgave* eller slet og ret *speciale*. Andre kan få ret ophidsede diskussioner ud af stavemåden af ph.d.

Måden man løser dette på er (helt uafhængigt af dk-bib) at indsætte et type-felt i BibTeX-databasen ved den pågældende afhandling, for eksempel

```
type = {Hovedopgave},
```

eller

```
type = {{PhD}-afhandling},
```

Sidstnævnte er i øvrigt ikke noget forsvar af eller undskyldning for at anvende en anden stavemåde end den af Dansk Sprognævn anbefalede, nemlig *ph.d.* (og husk at det ved lov er bestemt at offentlige myndigheder skal følge sprognævnets anvisninger).

8. Dansk sortering med BibTeX8

Da BibTeX ikke er i stand til at sortere de andre bogstaver end A-Z og a-z korrekt kan vi på dansk med fordel anvende BibTeX8.

BibTeX8 beskrives i [1, afsnit 13.1.1] og leveres som udgangspunkt med en sorteringdefinition der er tilpasset skandinaviske sprog og ISO 8859-1-tegnsettet. Denne sortering tager dog kun højde for Æ, æ, Ø, ø, Å og å og sorterer derfor ikke accentuerede bogstaver med mere korrekt.

Sammen med denne pakke leveres derfor også et antal sorteringsdefinitioner tilpasset dansk sortering og flere tegnsæt. Se sammenhængen mellem sorteringsdefinitioner og tilvalg til inputenc-pakken i tabel 1.

Hvis din BibTeX-database skal sorteres med bibtex8 skal den skrives i samme tegnsæt som L^AT_EX-dokumentet anvender og de danske bogstaver skal skrives direkte – det vil sige skriv Svend Åge Madsen og ikke Svend \AA{}ge Madsen.

På grund af måden både BibTeX og BibTeX8 er konstrueret på er der dog et par problemer der kun besværligt lader sig løse.

BibTeX8 kan ikke sortere dobbelt-A under Å, så har du for eksempel en forfatter ved navn Ole Aagesen kan du sikre at han placeres korrekt i bibliografien ved at indskrive følgende i starten af bib-filen:

```
@preamble{ "\providecommand{\Aa}[1]{Aa}" }
```

og herefter skrive forfatteren ind i bib-filen som (antallet af {} er vigtigt)

```
author =      {Ole {\Aa{Å}}gesen}
```

Ligeledes kan BibTeX8 heller ikke sortere det islandske Þ korrekt under Th. Løsningen er her at skrive (igen er antallet af {} vigtigt)

```
author =      {\TH{}orvaldur Bjarnarson}
```

Slutteligt vil jeg *advare* mod at bruge sorteringsdefinitionen til UTF-8-tegnsettet uden omhyggelig korrekturlæsning. Sorteringsdefinitionen benytter sig af en række ikke-dokumenterede effekter ved bibtex8 og på grund af UTF-8-tegnsettets og BibTeX8's opbygning kan der forekomme en række sammenfald mellem sjældent og hyppigere brugte bogstaver (for eksempel Ł og Á).

9. Fejl, forbedringer og tak

Finder du fejl i oversættelserne, BibTeX-stilarterne, L^AT_EX-pakken eller har du blot forslag til forbedring er du hjertelig velkommen til at sende dem via e-post eller på <https://arnested.dk/projects/dk-bib>.

De danske BibTeX-stilarter er oprindeligt oversat fra den norske oversættelse af de oprindelige stilarter. En stor tak til Dag Langmyhr for disse. En tak skal også lyde til Thomas Esser, Morten Høgholm, Mads Sørensen, Rasmus Villemoes, Thomas Widmann og min kære broder, Palle Jørgensen, for at bidrage med kommentarer og forslag.

Litteratur

- [1] Frank Mittelbach og Michel Goosens. *The L^AT_EX Companion*. Addison-Wesley, anden udgave, 2004. ISBN 0-201-36299-6.